

การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา*
The Quality Development of Ecotourist Attractions in Bangkhla,
Chachoengsao Province

ศรัณญา ศรีทอง**

ดร. คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา**

ดร. ณิชพร โพธิ์วัน***

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นการศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน และกลุ่มตัวอย่างของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าค่าดัชนีความสอดคล้อง .981 และนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทดลองใช้ได้ค่าความเชื่อมั่น .89 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราในระดับมากทุกด้าน โดยพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติต่อการ

เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{X}=3.15$) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{X}=3.13$) ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ($\bar{X}=2.92$) และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ($\bar{X}=2.69$) แนวทางการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำ และรักษาทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีความสะอาดและสวยงามโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในเชิงลึก ตั้งแต่การวางแผนการท่องเที่ยวและการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยว การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรท่องเที่ยวและพื้นที่อย่างคุ้มค่า มีการกำหนดช่วงเวลาและจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวอบรมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึก ควรมีแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน องค์กรชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

*ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2556

**อาจารย์หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

***อาจารย์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

The study of quality development of ecotourist attractions in Bangkokla, Chachoengsao province research was to study tourists' behaviors and opinions toward ecotourist attraction. The purposes of this research were to study ecotourist attractions' quality and evaluate ecotourist attractions' quality and present the guidelines for ecotourist attraction quality development. The samples were 400 Thai people who traveled around ecotourist attractions in the province and 5 stakeholders. A questionnaire was used as a survey tool, and data were analyzed statistically using the percentage, means and standard deviation. The questionnaire was validated by three experts the result of index of item objective congruence (IOC) was equal to .981 and the reliability of Cronbach's Alpha Coefficient was equal to .89 and a semi-structured interview form was used as quality method.

Respondents mainly had high opinion in the availability of natural resources for

being ecotourist attractions ($\bar{X} = 3.15$), the community involvement and participation in tourism activities ($\bar{X} = 3.13$), the utilization of areas with sustainability ($\bar{X} = 2.92$) the education and creation of ecotourism awareness ($\bar{X} = 2.69$). The guidelines for ecotourist attraction quality development should be support tourism activities which give an opportunity to tourists to have experience with waterfront lifestyle, initiate local communities to participate in tourism management from the planning level. There should be development of tourism activities to achieve maximum benefit of tourism resources, promoting tourists to do activities with awareness, specification in visiting time and limitation tourist amount. The guidelines for ecotourist attraction quality development should be cooperation between local communities, public and private sector for the conservation and development of ecotourist attractions with sustainability.

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยซึ่งพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อเป็นกลไกกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลไทยในแต่ละสมัยต่างก็กำหนดนโยบายสร้างรายได้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งจากนักท่องเที่ยวภายในและภายนอกประเทศ และมีนโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจโดยการพัฒนา บูรณะ พื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่

ดังนั้น การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ก่อให้เกิดการพัฒนาคนโดยการสร้างงานสร้างอาชีพแก่ชุมชนท้องถิ่น อย่างกว้างขวาง โดยเน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ตามหลักทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานไว้ และนโยบายขององค์การท่องเที่ยวโลกด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั้งจากนักท่องเที่ยวและชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดของการท่องเที่ยว

อย่างยั่งยืนซึ่งคำนึงถึงการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ต่อแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมที่มีความ เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ส่งเสริม ให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้ การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น และท้องถิ่น ได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดีควรมีการจัดการ และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามหลักการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มีพื้นที่ 227.9 ตารางกิโลเมตร แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 9 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางคล้า ตำบลบางสวน ตำบล บางกระเจ็ด ตำบลปากน้ำ ตำบลท่าทองกลาง ตำบล สาวชะงอก ตำบลเสม็ดเหนือ ตำบลเสม็ดใต้ และตำบล หัวไทร รวมทั้งสิ้น 56 หมู่บ้าน ระยะทางจากตัวจังหวัด ฉะเชิงเทราถึงอำเภอบางคล้ามีระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ บางปะกงไหลผ่านทางทิศตะวันตก พื้นที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำอาชีพเกษตรกรรม มีแหล่งท่องเที่ยว ที่หลากหลายและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้รับความนิยมได้แก่ เกาะลัด และโฮมสเตย์เกาะลัด กิจกรรมท่องเที่ยวล่องเรือ ชมวิถี ชีวิตท้องถิ่นริมน้ำ และชมสวนมะม่วง ซึ่งฉะเชิงเทรา เป็นจังหวัดที่มีการปลูกมะม่วงมากที่สุดของประเทศ มีพื้นที่ประมาณ 86,000 ไร่ โดยอำเภอบางคล้ามีการ ปลูกมะม่วงมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีสถานบริการและ เรียนรู้การทำน้ำตาลสด หมู่บ้านน้ำตาลสด ตลาดน้ำ บางคล้า และวัดโพธิ์บางคล้าที่นักท่องเที่ยวนิยมมา ลักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และชมค้างคาวแม่ไก่ แหล่ง ท่องเที่ยวอื่นๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ อนุสรณ์สถานพระศุภ เจติย์ สมเด็จพระเจ้าตากสิน วัดสมานรัตนาราม วัดหัวสวน และวัดปากน้ำโจ้โล้ เป็นต้น จากกระแสความนิยมใน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอบางคล้าที่มีขึ้นอย่างมากรั้น อาจทำให้แหล่งท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติและ วัฒนธรรมซึ่งมีความเปราะบางได้รับความ เสียหาย และเสื่อมโทรมดังนั้นชุมชนเจ้าของ

ทรัพยากรท่องเที่ยวควรมีการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ที่เหมาะสมตามหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ ควรมีการตรวจสอบ ประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่ง ท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ให้ได้มาตรฐานที่ดียิ่งขึ้นเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและ การสร้างประโยชน์สูงสุด จากการใช้ ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว

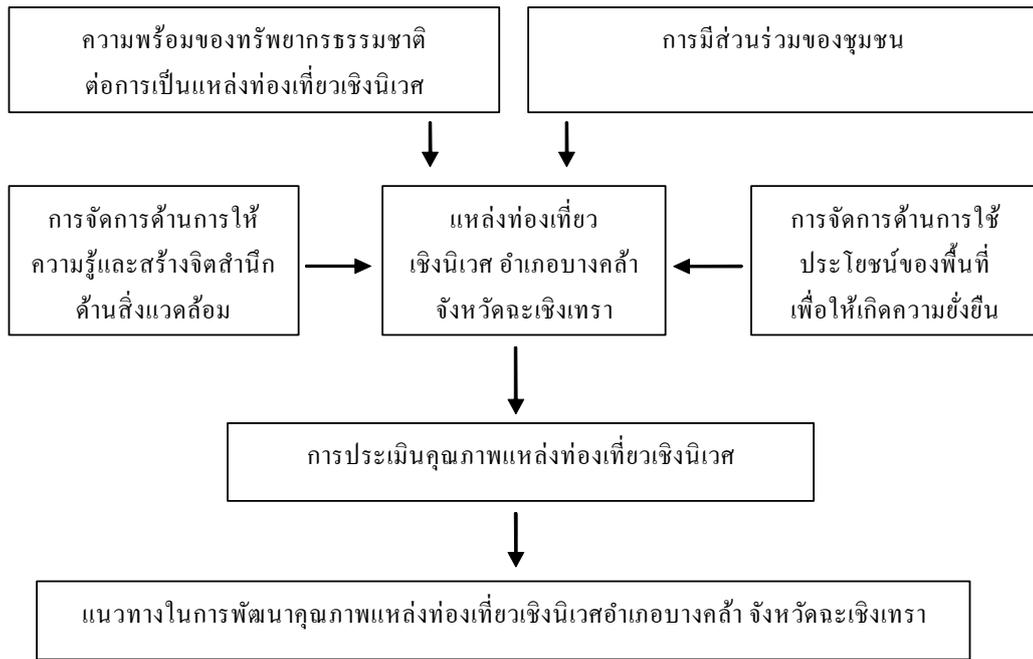
ดังนั้น งานวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอบางคล้าจังหวัดฉะเชิงเทรา จึงมุ่งเน้นศึกษา ประเมินและพัฒนาคุณภาพแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
- 2) เพื่อประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
- 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อศึกษา ประเมิน และนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จาก การสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้าน กิจกรรมและกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วม (การ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) และตัวชี้วัดมาตรฐาน คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ตัวชี้วัดด้าน ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการใช้ ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ด้านการให้ ความรู้และสร้างจิตสำนึก และด้านการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว (กรมการท่องเที่ยว, 2549) ซึ่งเน้นให้ชุมชนท้องถิ่นนำทรัพยากรธรรมชาติ มาใช้ประโยชน์ทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึก และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ รวมทั้งได้รับ ประสพการณ์และเกิดการเรียนรู้จากการท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว ประชากรในการศึกษา ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2554 จำนวน 360,687 คน (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2556)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน จากการหาจำนวนตัวอย่างโดยอ้างอิงตามตารางสำเร็จของยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่จำนวนประชากรมากกว่า 100,000 คน ขึ้นไป ระดับความคลาดเคลื่อน 5% และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พื้นที่ในการวิจัยและเก็บข้อมูล ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในอำเภอบางคล้า จังหวัด

ฉะเชิงเทรา โดยมีกระบวนการหลัก ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัย บทความวิชาการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะสามารถนำมาพิจารณาถึงการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง เรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการสร้างแบบสอบถามเรื่องการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด และปลายเปิด 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก และรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์หลักแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวไปเยือน แหล่งข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว พาหนะ และช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว บุคคลที่มีผลต่อการมาเที่ยว ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย และโอกาสในการกลับมาเที่ยวซ้ำ

ส่วนที่ 3 ได้แก่ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ในด้านความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ดังนี้

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ทั้งนี้ส่วนของความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire)

2. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ได้ค่า เท่ากับ .981 นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการพิจารณาไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1974) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .890

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวใน อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling method) และนำแบบสัมภาษณ์จำนวน 5 ชุด ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Specified sampling method) ในเดือนสิงหาคม 2556 ถึงเดือน มกราคม 2557 และผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในพื้นที่วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประมวลผลทางสถิติจากการนำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง และส่วนของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้ในแต่ละครั้งมาจำแนกออกตามประเด็นคำถาม พร้อมกับพิจารณาความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยดูจากวัตถุประสงค์การวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย ในระหว่างที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ โดยนำเสนอในลักษณะความเรียง และสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

3. นำผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์สรุปเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 และรองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 เป็นผู้ที่มียุ่ 26-35 ปี จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอายุ 16-25 ปี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34 มีการศึกษาสูงสุดในระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมา มีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 มีอาชีพพนักงานบริษัท หรือ ลูกจ้างเอกชน จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 รองลงมา มีอาชีพข้าราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือ ลูกจ้างของรัฐ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาทขึ้นไป จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมา มีรายได้รวมเฉลี่ย

ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 87 คนคิดเป็นร้อยละ 21.8 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอ บางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอ บางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรามาก่อนหน้านี้ จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69 โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนจำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 รองลงมาเพื่อชมความงามของทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไปเยือนในการท่องเที่ยว อำเภอ บางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ ตลาดน้ำบางคล้า จำนวน 366 คน คิดเป็นร้อยละ 91.5 วัดโสธรวราราม วรวิหาร จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5 และ วัดสมานรัตนาราม จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5

ตามลำดับ ได้รับข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวจากการแนะนำจากบุคคลอื่นๆ หรือ การบอกต่อ มากที่สุด จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 65.8 เดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคล จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5 เดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 81 รองลงมาเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 บุคคลที่มีผลต่อการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือ เพื่อน จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมาคือ ครอบครัว หรือญาติพี่น้อง จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยว 301-500 บาท จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมา มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยว 501-1,000 บาท จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 และมีความต้องการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ณ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอ บางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 86 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา (n=400)

ประเด็นพฤติกรรม	จำนวน (n=400)	ร้อยละ
เคยมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา		
เคย	276	69.0
ไม่เคย	124	31.0
วัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยว		
พักผ่อน	237	59.2
จับจ่ายสินค้า	7	1.8
ชมความงามของทรัพยากรธรรมชาติ	75	18.8
ชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น	40	10.0
ท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้	41	10.2
การได้รับข้อมูลข่าวสาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
วารสาร, นิตยสารหรือ สิ่งพิมพ์อื่นๆ	140	35.0
แผ่นพับ, ใบปลิว	14	3.5
อินเทอร์เน็ต	168	42.0
วิทยุ, โทรทัศน์	79	19.8
การแนะนำจากบุคคลอื่นๆ	263	65.8
อื่นๆ	43	10.8
พาหนะในการเดินทาง		
รถยนต์ส่วนบุคคล	290	72.5
รถจักรยานยนต์	62	15.5
รถโดยสารประจำทาง	7	1.8
รถนำเที่ยว/ ทั๊กซี่	41	10.2
ช่วงเวลาในการเดินทาง		
วันหยุดเสาร์-อาทิตย์	324	81.0
วันหยุดนักขัตฤกษ์	55	13.8
วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์)	21	5.2

ประเด็นพฤติกรรม	จำนวน (n=400)	ร้อยละ
บุคคลที่มีผลต่อการท่องเที่ยว		
เพื่อน	235	58.8
ครอบครัว/ญาติพี่น้อง	143	35.8
ไกด์นำเที่ยว/บริษัททัวร์	7	1.7
หน่วยงาน	7	1.7
อื่นๆ	8	2.0
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคน		
ต่ำกว่า 300 บาท	87	21.7
301-500 บาท	162	40.5
501-1,000 บาท	135	33.8
มากกว่า 1,000 บาทขึ้นไป	16	4.0
แหล่งท่องเที่ยวที่มาเยือนในครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ตลาดน้ำ บางคล้า	366	91.5
วัดโสธรวรารามวรวิหาร	198	49.5
วัดสมานรัตนาราม	190	47.5
เกาะลัด	139	34.8
วัดโพธิ์บางคล้า	102	25.5
วัดปากน้ำ ไร่ไผ่	86	21.5
อนุสรณ์สถานพระศอุปกเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสิน	66	16.5
หมู่บ้านน้ำ ตาลสด	57	14.2
วัดหัวสวน	40	10
สวนผลไม้	21	5.2
โอกาสในการกลับมาท่องเที่ยว		
กลับมาท่องเที่ยวอีกแน่นอน	344	86.0
ไม่แน่ใจ	42	10.5
ไม่กลับ	14	3.5

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีระดับมากทุกด้าน คือ ด้านความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{X} = 3.15$) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.13$) ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ($\bar{X} = 2.92$) และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ($\bar{X} = 2.69$) ดังตารางที่ 2

เมื่อพิจารณาเป็นรายย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{X} = 3.15$) อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.26$) ความปลอดภัยของแหล่งธรรมชาติในการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.25$) จุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ของแหล่งธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.08$) และความเกี่ยวข้องของวัฒนธรรมท้องถิ่นกับแหล่งธรรมชาติ (วิถีชีวิตของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ การรักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน) ($\bar{X} = 3.03$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.13$) อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง ($\bar{X} = 3.50$) ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.36$) ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.33$) และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.18$) ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดโฮมสเตย์ ($\bar{X} = 3.11$) มีตัวแทนของชุมชนในการวางแผนหรือบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{X} = 3.01$) ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.96$) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.93$) และชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมือง ($\bar{X} = 2.84$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ($\bar{X} = 2.92$) อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ การจัดการด้านอาหารและโภชนาการที่ถูกต้องเหมาะสม มีการจัดเก็บและกำจัดของเสียที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 3.07$) การจัดการด้านที่พักของนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม (เช่น การออกแบบ การใช้วัสดุที่กลมกลืนกับธรรมชาติ และประหยัดพลังงาน ระบบกำจัดของเสียที่ได้มาตรฐาน) ($\bar{X} = 3.05$) จำนวนบุคลากรด้านบริการมีเพียงพอ ($\bar{X} = 2.95$) มีระบบเตือนภัยนักท่องเที่ยวและระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.94$) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของตัวแหล่งท่องเที่ยว (มีการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ และจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว) ($\bar{X} = 2.91$) การจัดการด้านบริการนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.84$) การจัดการด้านสิ่งก่อสร้างและสาธารณูปโภคที่เหมาะสมและกลมกลืนกับสภาพพื้นที่ ($\bar{X} = 2.84$) และการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.73$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ($\bar{X} = 2.69$) อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ มีการเผยแพร่ข้อมูลในด้านต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ ($\bar{X} = 2.94$) มีการเผยแพร่ข้อมูลในด้านต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 2.92$) ศูนย์บริการมีสื่อหลากหลายประเภทและน่าสนใจในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวก่อนการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ($\bar{X} = 2.90$) มีการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการเก็บและนำขยะออกจากพื้นที่ ($\bar{X} = 2.79$) มีสื่อในการส่งเสริมจิตสำนึกการไม่ทิ้งขยะในแหล่งธรรมชาติ ($\bar{X} = 2.78$) มีศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.72$) มีการจัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติและป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางเพื่อให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.71$) มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์บริการ ($\bar{X} = 2.70$) มีการให้ความรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์กับพนักงานนำเที่ยว รวมทั้งนักท่องเที่ยว

และชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่ ($\bar{X}=2.64$) มีการจัดกิจกรรม ด้านการศึกษาธรรมชาติให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้านเป็นครั้งคราว ($\bar{X}=2.62$) เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์มีอัธยาศัยดีสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ($\bar{X}=2.61$) มีการจัดระบบการท่องเที่ยวที่มีการแยกประเภทขยะ ($\bar{X}=2.61$) ลี้อที่ให้บริการมีทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ($\bar{X}=2.56$) มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่อง

ระบบนิเวศและการอนุรักษ์ ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X}=2.55$) ยกเว้นความคิดเห็นต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกโดยมีสื่อในการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรพลังงานอย่างประหยัด ($\bar{X}=2.49$) และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้านการประหยัดพลังงาน และการกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี ($\bar{X}=2.47$) อยู่ใน ระดับน้อย

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา (n=400)

ประเด็นความคิดเห็น (n=400)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.15	0.41	มาก
ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน	2.92	0.60	มาก
ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก	2.69	0.64	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.13	0.54	มาก

4. ผลการวิพากษ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว พบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอ บางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา นั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว มีศักยภาพในการ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยเฉพาะบริเวณเกาะลัด แม่น้ำบางปะกง และตลาดน้ำบางคล้า ซึ่งจัดตั้งขึ้น โดยนโยบายของเทศบาลตำบลบางคล้า ในวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2550 อันเป็นอำนาจและหน้าที่ประการหนึ่ง ของเทศบาลในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อ ประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตาม พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16(8) และ 16 ซึ่งสำนักนายกรัฐมนตรีโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ถ่ายโอนภารกิจวาง แผนการท่องเที่ยวการปรับปรุงดูแลและบำรุงรักษา สถานที่ท่องเที่ยวและการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ให้เทศบาลเลือกทำโดยอิสระเมื่อมี พ.ศ. 2546-2547 ตลาดน้ำบางคล้าตั้งอยู่ในบริเวณที่ว่าการอำเภอบางคล้า

เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟู วิถีชีวิตของประชาชนท้องถิ่น และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจของท้องถิ่นจาก การเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าพืชผลทางการเกษตร และส่งเสริมอาชีพของคนท้องถิ่นในการให้บริการ นักท่องเที่ยว โดยเกาะลัดอยู่ตรงข้ามฝั่งแม่น้ำกับตลาดน้ำ บางคล้าซึ่งเป็นจุดที่นอกจากนักท่องเที่ยวมาจับจ่ายใช้สอย และรับประทานอาหารแล้ว ยังเป็นท่าเรือซึ่งให้บริการ นำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวโดยใช้เวลาประมาณหนึ่งชั่วโมง เพื่อชมทัศนียภาพของเกาะลัดและวิถีชีวิตริมน้ำบางปะกง เช่น บ้านริมน้ำ การดักลอบปลา และการพายเรือ จัปส์ตว์ น้ำของชาวบ้าน เป็นต้น ในเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำมีการ แวะชมวัดโพธิ์บางคล้าซึ่งเป็นวัดเก่าสมัยกรุงธนบุรีและ ชมค้างคาวแม่ไก่สัตว์เลี้ยวลูกด้วยนมชนิดเดียวที่บิน ได้ซึ่งเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2535 ในระหว่างนั่งเรือ จะผ่านวัดปากน้ำใจโกลี อนุสรณ์สถานพระสถูปเจดีย์ สมเด็จพระเจ้าตากสินโดยมีเทศบาลตำบลบางคล้า ทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือในเรื่องของการพัฒนา ส่งเสริม

อาชีพให้แก่ชุมชนได้มีรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การทำอาหาร และการทำขนมต่างๆ เป็นต้น และเผยแพร่การท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นที่รู้จักตามสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ โดยเฉพาะในเว็บไซต์ของเทศบาล สำหรับปัญหาที่พบในในช่วงวันหยุดและวันนักขัตฤกษ์ ซึ่งตลาดเปิดทำการ ได้แก่ ปัญหาด้านการจราจรติดขัดในบริเวณทางเข้าตลาดน้ำบางคล้าและวัดโพธิ์บางคล้า แม้มีตำรวจจราจรเข้ามาดูแลอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากถนนมีขนาดค่อนข้างเล็กและแคบ และปัญหาขยะจากประชาชนที่ใช้บรรจุอาหารซึ่งก็ได้รับการแก้ไขจากการณรงค์ให้พ่อค้าแม่ค้าหันมาใช้ใบตองและเครื่องปั้นดินเผาแทน

แนวทางการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ในด้านความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำ โดยมีการรักษาทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น แม่น้ำบางปะกง และเกาะลัดให้มีความสะอาด สวยงาม และสมบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว นอกจากการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมืองแก่นักท่องเที่ยวแล้ว ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในเชิงลึก ตั้งแต่การวางแผนการท่องเที่ยว การดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยว การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือการเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นรวมทั้งการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นในฐานะผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ควรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรท่องเที่ยวและพื้นที่อย่างคุ้มค่า มีการกำหนดช่วงเวลาและจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงระดับความเสียหายทางนิเวศวิทยาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมท่องเที่ยวที่ต่ำกว่าระดับขีดความสามารถในการฟื้นฟูทรัพยากรหรือระบบนิเวศ เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดฉะเชิงเทรา กรมการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรเข้ามาให้การส่งเสริม อบรมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทรพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศของท้องถิ่น และมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวรายย่อยและชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนสามารถเป็นวิทยากรบรรยาย นำเสนอข้อมูลท่องเที่ยวและระบบนิเวศท้องถิ่นในระหว่างการเดินทางแม่น้ำบางปะกง และเกาะลัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์

สรุปผลการวิจัย

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ในระดับมาก ในด้านความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก และควรมีแนวทางการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ในด้านการฟื้นฟู พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน องค์กรชุมชนในท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายไว้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 196 คน มีการศึกษาสูงสุดในระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 161 คน มีอาชีพพนักงานบริษัท หรือ ลูกจ้างเอกชน มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาทขึ้นไป และรองลงมา มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

เชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรามาก่อนหน้านี้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนและเพื่อชมความงามของทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไปเยือนในการมาเที่ยว ได้แก่ ตลาดน้ำบางคล้า วัดโสธรวรารามวรวิหาร และวัดสมานรัตนาราม โดยได้รับข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวจากการแนะนำจากบุคคลอื่นๆ หรือ การบอกต่อ มีลักษณะการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคล และเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ บุคคลที่มีผลต่อการท่องเที่ยวคือเพื่อน ครอบครัว หรือญาติพี่น้อง มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยว 301-500 บาท มีความต้องการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ณ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวในอำเภอบางคล้า เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อผ่อนคลายความเหนื่อยล้าจากภารกิจประจำวันจากการชมความสวยงามตามธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการศึกษาของไตรภพ โคตรวงษา ครรชิต มาระโกชน์ และชุดิมา รุ่งประพันธ์ (2555) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง วัดโพธิ์บางคล้า ศาลอนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช และเกาะลัด

ผู้ตอบความคิดเห็นของแบบสอบถามที่มีต่อคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ในกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ดังนี้

ด้านความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามมีสภาพแวดล้อมที่ดี ย่อมมีผลสำคัญต่อการดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควร

ให้ความสำคัญกับความสามารถในการนำเอกลักษณ์และทรัพยากรของพื้นที่มาใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าในการสร้างสรรค์กิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี (2556) พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่คำนึงถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยแหล่งท่องเที่ยวควรสร้างจุดเด่นของพื้นที่โดยนำธรรมชาติมาเสนอเป็นจุดขาย ปรับปรุงความสะอาดและภูมิทัศน์ให้สวยงาม และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยวและชาวบ้าน

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการวางแผน การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ประสบผลสำเร็จโดยชุมชนควรมีรายได้และได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการท่องเที่ยว ทั้งจากการเป็นผู้ประกอบการและผู้ให้บริการในธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการนำรายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวมาพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ การที่ชุมชนได้มีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ในกิจกรรมการท่องเที่ยวจะทำให้ชุมชนตระหนักว่าตนเองเป็นเจ้าของทรัพยากรในพื้นที่ มีหน้าที่ดูแล รักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่าและความสำคัญในการรักษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวของตน จึงเกิดความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สกุล จรียาแจ่มสิทธิ์ และกวิณ วงศ์ลีดี (2555) กล่าวว่า ควรเปิดโอกาสด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวโดยให้ชุมชน ชาวบ้าน ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตั้งแต่แรกเริ่มดำเนินการ เสนอแนะ ประชุม วางแผน และการจัดการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพภายใต้การดำเนินงานของชุมชนผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ซึ่งนับเป็นการกระจายการ

บริหารจัดการชุมชน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิภาดา มุกดา (2557) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนายั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยควรให้ความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกแก่ประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกี่ยวกับผลเสีย ผลกระทบและความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว รวมทั้งกำหนดช่วงเวลา และจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมซึ่งการกำหนดปริมาณนักท่องเที่ยวควรคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับได้ของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อลดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติจากกิจกรรมท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการศึกษาของลี (Lee, 2011) ที่พบว่าการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าระดับความเสียหายทางนิเวศวิทยาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมท่องเที่ยวต่ำกว่าระดับขีดความสามารถในการฟื้นฟูทรัพยากรหรือระบบนิเวศ

ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ควรมีการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกด้านพลังงานแก่นักท่องเที่ยว โดยจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมความรู้ด้านการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า และการกำจัดของเสียอย่างถูกต้อง เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่แหล่งท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้นจากกระแสความต้องการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สอดคล้องกับโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environmental Programme, 2011) ที่กล่าวว่า มีนักท่องเที่ยวมากกว่าหนึ่งในสามของโลกที่นิยมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยนักท่องเที่ยวมีความปรารถนาที่จะจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยการร่วมมือกับร้านค้า ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ และสร้างความเป็นเอกลักษณ์ทางการท่องเที่ยว

2. ชุมชนท้องถิ่นควรเข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตท้องถิ่น และประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตนแก่นักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นที่มีความรู้ความเข้าใจทางการท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่เป็นการทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อความยั่งยืนและส่งเสริมอาชีพทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการอบรมพัฒนาภาคีเครือข่ายท้องถิ่นเกี่ยวกับทักษะในการนำชมแหล่งท่องเที่ยว การให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และความเป็นมา ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อการทำหน้าที่นำชมแหล่งท่องเที่ยว การเป็นเจ้าบ้านที่ดี และการได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันจากการท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมการท่องเที่ยวและหน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่น ควรสนับสนุนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในเรื่องของแผนที่ การเดินทาง การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยว

3. หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่น และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรสนับสนุนในการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น และขอความร่วมมือ การสนับสนุนจากชุมชนผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอ ตักกภาพของชุมชนบางคล้าด้านการให้บริการการท่องเที่ยว บางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2549). คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2556, จาก <http://www.tourism.go.th/2010/th/standard/view.php?ltemID=1617> .
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556). สถิตินักท่องเที่ยว. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2556, จาก <http://www.tourism.go.th>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : อัสชาจำกัด.
- ไทรภาพ โคตรวงษา ครรชิต มาระโกชน และชุตติมา รุ่งประพันธ์.(2555). "แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา". วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่. 5(2) : 103-113.
- ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี.(2556). "การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอควนโดนและบ้านปาหนัน อำเภอ ควนกาหลง จังหวัดสตูล". วารสารสุทธิปริทัศน์. 27(83) : 97-112.
- วิภาดา มุกดา. (2557). "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก". วารสารวิจัย มสสท สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 10(3) : 55-74.
- สกุล จริญญาแจ่มสิทธิ์ และกวิณ วงศ์ลีดี. (2555). การศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในประเทศไทย : กรณีศึกษาที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 , มีนาคม 2558, จาก <http://www.ssruii.ssu.ac.th/bitstream/ssruii/655/1/071-55.pdf>.
- Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper and Row.
- Lee, S. (2011). *Carrying capacity of sustainable tourism based on the balance concept between ecological damage loading and recovery capacity*. [Online]. Retrieved March 24, 2015, from: http://www.ics2011.pl/artic/SP64_1297-1301_L.Sungmin.pdf.
- United Nations Environmental Programme. (2011). *Tourism investing in energy and resource efficiency*. [Online]. Retrieved June 3, 2015, from: http://www.unep.org/resourceefficiency/Portals/24147/scp/business/tourism/greeneconomy_tourism.pdf.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed . New York. Harper and Row Publications.

